

klaagde, zeiden de leidsters: "Wees blij dat je eten hebt. In Afrika gaan kinderen met honger naar bed en moeten ze kilometers lopen om water te halen." Klagen over het eten deed en doe ik zelden meer. Als je niet doorat, werd de hoofdmaaltijd door sommige leidsters gewoon door de soep gedaan. Gelukkig gebeurde dat alleen in mijn eerste jaren op de Wijnberg. Als we een blinde vink aten, riepen we tegen elkaar: "We eten weer vlees van het huis, want de vinken hebben hun stok bij zich." We kregen drie keer per jaar tussen de middag friet; als de directrice jarig was, op de verjaardag van de kok en op de laatste dag van de Graafse kermis. Later stond er af en toe rijst of macaroni op het menu.

Als ik thuis zei iets niet te lusten zei mijn moeder.. "Dan leg je je kop er maar bij."

Totdat ik dat een keer letterlijk deed.

Behalve juffrouw A waren de leidsters wel oké. Wanneer ik iets had gedaan wat volgens juffrouw A niet in de haak was, gaf ze me met vlakke hand een klap tegen mijn wang. Ik onderging het stoïcijns. Ik denk dat ze hier op een zeker moment veel spijt van had, want ik mocht een weekeind mee naar haar ouderlijk nest in Amsterdam. Daar werd ik verwend met geurtjes en lekker eten. Ook mocht ik eens bij groepsgenootje E logeren. Dat was opmerkelijk, want we waren geen dikke vriendinnen. Jaren na dato vroeg ze me nog regelmatig of ik me die logeerpartij nog herinnerde. Het enige wat ik nog weet, is dat we onze haren met zeep waste. De moeder van E vond dat niet goed.

Als ik een weekend op het internaat moest blijven, kon ik nog wel eens heimwee hebben. Zuster Anna was er in mijn beleving altijd, nam me op schoot en draaide pijpenkrullen in mijn haar. Dat kon, want ik had een lang, golvend kapsel.

Toen ik wat ouder was, hadden de leidsters een ander probaat middel. Ik werd mee naar de receptie genomen en mocht door de omroepinstallatie een liedje zingen. Iedereen kon deze artiest in de dop horen. Dat er weinig mensen waren, maakte niet uit. Ik droomde van optredens in grote shows en platenhoezen met mijn naam erop.

Gedurende mijn eerste jaren op het internaat reed er op vrijdag, speciaal voor ons, een extra bus naar het station van Den Bosch. Mijn moeder haalde me daar op om met het openbaar vervoer naar Steenbergen te reizen. Op zondag werd de reis in omgekeerde richting gemaakt. Voor mijn moeder een hele

onderneming. Op mijn leefgroep verbleef een blind meisje van mijn leeftijd, haar moeder nam ons allebei wel eens mee. Op een dag had ik een hele zak grind verzameld. Ik vond die gladde steentjes in mijn handen fijn. Ik moest en zou ze meenemen. Onze Moeders waren daar op zijn zachtst gezegd niet blij mee. Ik zou dit nog vaak horen, al konden we er na verloop van tijd wel om lachen. De moeder van het groepsgenootje zocht een woning in Grave, zodat haar dochter de Wijnberg deels extern kon bezoeken. Het meisje werd op maandagochtend gebracht en bleef dan tot woensdagmiddag, want dan was er geen school. Ik mocht op woensdagmiddag vaak met haar mee om te eten en te spelen of een boodschap te doen. Grave had een aardig winkelcentrum, ook wel 'het gat' genoemd. Naast een bakker, slager, groenteboer en supermarkt, waren er een speelgoedwinkel, een platenzaak, kantoorboekhandel, snoepwinkel en een drogisterij. De drogist werd ook wel 'het mannetje' genoemd. Waarom dat gebeurde, is me nooit duidelijk geworden. Ik wist wel dat hij die titel niet leuk vond. In de speelgoedzaak moest een verkoopster of groepsleidster me regelmatig uit de etalage plukken. Ik snapte niet waarom ze hier boos om werden. Ik 'keek' toch alleen maar? In mijn pubertijd bezocht ik vaak de platenzaak. Zeker toen ik er eenmaal zelfstandig naar toe kon lopen, was het hek van de dam.

Omdat ik last van heimwee hield, werd ik na de verplichte gewenningsperiode eerst om de twee weken en later wekelijks naar huis gehaald. Ik reed vanaf toen meestal met kinderen uit de buurt mee. De ouders verzorgden bij toerbeurt het vervoer. Reizen per trein ging niet zo gemakkelijk, maar ook de autoritten waren niet altijd comfortabel. Op een warme dag raakte de motor wel eens oververhit en moest de wegenwacht eraan te pas komen.

Mijn schooltijd was geen onverdeeld genoegen. In de kleuterklas had ik het wel naar mijn zin. We hadden een lieve kleuterjuf. Ik speelde graag met poppen. Als we in de klas vadertje en moedertje speelden, kreeg ik in mijn herinnering altijd de rol van moeder.

Ik kan vanaf kindsbeen af slecht tegen harde geluiden. Nu weet ik dat die aandoening een naam heeft: hyperacusis. Ik werd door onze oppas regelmatig achterop haar brommer meegenomen. Ik vond het een hel en gilde alles bij elkaar. Rond mijn zesde kwam er op de radio regelmatig een reclame van een bepaald automerk, waarin werd getoeterd, voorbij. Alsof er bij mij op een knop werd gedrukt, begon ik stevast te huilen en werd pas rustig als de

radio uit werd gezet. Het geluid van het kletterende water op de vloer van de douche verdroeg ik slecht.

Ik herinner me ook een uitstapje met onze leefgroep naar het circus. Ik voelde me totaal opgenomen in een bastion van geluid. Omdat ik niet zag wat er gebeurde, kon ik het niet plaatsen en begon te huilen. De dubbele boterham met gekleurde hagelslag die ik op de groep kreeg, maakte alles weer goed.

Ik boorde met gekromde vingers in mijn ogen; iets wat blinde kinderen vaak doen. Straf, belonen, een gesprek, een brilletje, niets hielp. Iemand had me eens wijs gemaakt dat ik op deze manier mijn ogen uit hun kassen zou drukken. Die angst beving me voornamelijk als ik in bed lag. Het was aan de leidsters mij op het hart te drukken dat dit niet kan.

Toen mijn ouders vroegen wat ik voor mijn zesde verjaardag wilde hebben, zei ik zonder erbij na te denken: "Een hondje." Ik kreeg het. Ze heette Judy. Ik behandelde het als mijn kindje. Ik liet haar in mijn bed slapen en gaf haar zelfs stiekem limonade. Ik herinner me nog mijn boosheid en verdriet toen haar staartje was gecoupeerd. Haar gejangk ging door merg en been. Gelukkig is deze praktijk later verboden. Mijn moeder kwam eens met Judy op het internaat. Toen moest ik, vreemd genoeg, niks van mijn hondje hebben. Zij hoorde bij mijn leven thuis, niet op de groep.

De eerste twee jaar op de lagere school zat ik bij juffrouw P in de klas. Zij was een lieve vrouw. Mijn start op die school viel samen met de verhuizing naar een andere leefgroep, Het Anker.

Die groep zou tien jaar lang letterlijk mijn anker zijn. In de grote vakantie die hieraan vooraf ging werd mijn broertje geboren. Om hun handen vrij te hebben stuurden mijn ouders me uit logeren. Mijn broertje bleef rustig zitten waar hij zat, alsof hij wilde zeggen: "Ik kom pas als de roedel compleet is." Na tien dagen besloten mijn ouders me naar huis te halen. Ik maakte de bevalling vanuit mijn kamertje mee. Mijn vader kwam steeds vertellen dat het bijna zover was. Ik was apetrots op mijn broertje. De kraamzuster was een oudere dame met strenge regels. Ik mocht op mijn manier helpen bij de verzorging van mijn broertje. Gedurende zijn baby- en peutertijd kletste ik veel tegen hem. Toen hij een jaar of drie was, tilde ik hem vaak op en draaide met hem in het rond. Dat vonden we allebei prachtig. Ook paardje rijden vond hij geweldig. Ik moet een jaar of tien zijn geweest toen onze oppas, mijn broertje